

Umetniška gimnazija-glasbena smer
Modul B: petje – inštrument

Posodobljeni učni načrt

KLAVIR

**DRUGE OBLIKE SAMOSTOJNEGA ALI SKUPINSKEGA
DELA**

za pevce

140 ur

Posodobljeni učni načrt

KLAVIR,

Druge oblike samostojnega ali skupinskega dela za pevce (140 ur)

Posodobljeni učni načrt so pripravile:

Predsednica predmetne skupine:

Lidija Malahotky Haas, prof., Konservatorij za glasbo in balet Ljubljana

Članice:

Tatjana Dvoršak, prof., Konservatorij za glasbo in balet Maribor

Jožica Grebenšek, prof., Glasbena šola Fran Korun Koželjski Velenje

mag. Larisa Čanji, prof., Glasbena šola Celje

Selma Chicco Hajdin, prof., Glasbena šola Koper

Tina Hribar, prof., Konservatorij za glasbo in balet Ljubljana

Vodja in koordinatorka predmetne skupine za klavir:

Mateja Valič Presetnik, spec., Glasbena šola v Zavodu sv. Stanislava Ljubljana

Vodja področne skupine za glasbeno šolstvo:

dr. Dimitrij Beuermann, Zavod RS za šolstvo

Vsebinsko prenovo srednjega glasbenega šolstva je pripravila in izvedla nacionalna komisija za glasbeno šolstvo v mandatu 2011–2015.

Recenzenta:

red. prof., Hinko Haas, Univerza v Ljubljani, Akademija za glasbo

Maja Faganel, prof., Konservatorij za glasbo in balet Ljubljana

Izdala: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo

Za ministrstvo: **dr. Jernej Pikalo**

Za zavod: **mag. Gregor Mohorčič**

Uredili: **izr. prof., mag. Ivan Florjanc, Marija Gregorc, prof. in mag. Tomaž Faganel**

Jezikovni pregled: **Mira Turk Škraba**

Objava na spletnem naslovu:

http://www.mizks.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_srednje_in_visje_solstvo_ter_izobrazevanje_odraslih/srednjesolsko_izobrazevanje/srednjesolski_izobrazevalni_programi/

Prva izdaja

Ljubljana, 2013

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

37.091.214:780.616.433(0.034.2)

POSODOBLJENI učni načrt. Klavir [Elektronski vir] : druge oblike samostojnega ali skupinskega dela za pevce : 140 ur / [pripravili Lidija Malahotky Haas ... et al.]. - 1. izd. - El. knjiga. - Ljubljana : Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport : Zavod RS za šolstvo, 2013. - (Umetniška gimnazija - glasbena smer. Modul B, Petje - inštrument)

ISBN 978-961-03-0209-4 (pdf, Zavod RS za šolstvo)

1. Malahotky Haas, Lidija

271469312

Posodobljeni učni načrt za predmet klavir (pevci) je pripravila Predmetna skupina za posodabljanje učnega načrta za klavir. Pri posodabljanju je izhajala iz učnega načrta za predmet klavir (pevci), določenega na 15. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 7. maja 1998. Posodobljeni učni načrt je posledica sprememb in novosti v pedagoški praksi na področju instrumentalnega pouka.

Posodobljeni učni načrt je Strokovni svet RS za splošno izobraževanje določil na 154. seji 24. januarja 2013, spremembe, nastale zaradi prilagoditve spremenjenemu predmetniku, pa na 161. seji 19. decembra 2013.

VSEBINA

1 OPREDELITEV PREDMETA	4
2 SPLOŠNI CILJI	4
3 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE PREDMETA	5
4 STANDARDI ZNANJA IN MINIMALNI STANDARDI ZNANJA	9
5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA.....	10
5.1 Preverjanje in ocenjevanje znanja	10
5.2 Medpredmetne povezave.....	11
6 MATERIALNI POGOJI	11
7 ZNANJA IZVAJALCEV	11

1 OPREDELITEV PREDMETA

Predmet klavir za dijake* petja v programu umetniške gimnazije, modul B petje - inštrument je predmet, ki se izvaja vsa štiri leta v skupnem obsegu 140 ur. Učna ura poteka individualno enkrat tedensko.

Na tej ravni izobraževanja skupaj z drugimi strokovnimi predmeti vzgaja in izobražuje mlade pevske talente.

Dijaki pri pouku klavirja poglobljajo svoje praktično in teoretično znanje. Pri tem razvijajo motorične sposobnosti, slušne zaznave, občutek za fraziranje, pa tudi umetniško doživljanje in izražanje. Predmet klavir omogoča spoznavanje različnih slogovnih obdobij. Poudarek predmeta je na razvijanju ritmičnega čuta in muzikalnosti, kar dijakom pomaga pri petju in jim obenem omogoča lastno spremljavo.

Upoštevati je treba, da imajo lahko posamezni dijaki različno predhodno znanje. Naloga učitelja je, da glede na to dijakom omogoči optimalni razvoj.

2 SPLOŠNI CILJI

Dijaki pri predmetu klavir:

- razvijajo glasbeni talent;
- razvijajo ustvarjalne sposobnosti;
- odkrivajo, razvijajo in poglobljajo svoje glasbene sposobnosti in predznanja;
- spoznavajo, razumejo in uporabljajo strokovne glasbene izraze;
- gradijo in izboljšujejo izvajalsko tehniko;
- spoznavajo in obvladujejo izrazne možnosti inštrumenta;
- razvijajo občutek za ritem, metrum in fraziranje;
- razumejo in praktično uporabljajo zakonitosti glasbeno teoretičnih predmetov in solfeggia;
- se navajajo na estetsko doživljanje in razvijajo glasbeni okus;
- ob sistematični vadbi razvijajo delovne navade in odnos do dela;
- skupaj z učiteljem usmerjajo in razvijajo svoje pianistične sposobnosti;

* V tem učnem načrtu uporabljeni izrazi, zapisani v moški slovnični obliki, veljajo za oba spola (dijak za *dijaka* in *dijakinjo*, učitelj za *učitelja* in *učiteljico*).

- razvijajo sposobnosti za načrtovanje učenja;
- razvijajo odgovornost za lastno znanje;
- spremljajo in presojujejo uspešnost svojega napredka;
- na nastopih predstavljajo svoje poustvarjalne dosežke;
- vključujejo se v komorne skupine, zборе in druge skupne projekte ter se pri tem navajajo na medsebojno umetniško sodelovanje;
- izvajajo dela slovenskih skladateljev, ob tem spoznavajo domačo glasbeno ustvarjalnost in razvijajo zavest o pomenu ohranjanja narodove samobitnosti in primerjave z evropsko glasbeno dediščino;
- aktivno sodelujejo pri ustvarjalnih projektih in razvijajo samoiniciativnost in podjetnost;
- skrbijo za kakovost učnega jezika;
- sporazumevajo se v slovenščini;
- kritično uporabljajo informacijsko tehnologijo;
- uporabljajo računalniške programe in pridobivajo podatke iz različnih virov;
- vključujejo se v domača in mednarodna šolska partnerstva;
- ob koncu šolanja dosegajo zahtevano znanje za nadaljevanje študija.

3 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE PREDMETA

Cilji in vsebine so urejeni po tematskih sklopih.

3.1.1 Tehnične in muzikalne prvine	
OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
Dijaki: <ul style="list-style-type: none"> – teoretično in praktično obvladujejo lestvice z ustreznimi prstnimi redi. 	<ul style="list-style-type: none"> – Lestvice, durove in molove čez dve oktavi vzporedno in v protipostopu čez eno oktavo – Akordi, durovi in molovi kvintakordi z obrati čez dve oktavi vzporedno, sočasno in razloženo (mala razložitev)
3.1.2 Začetne klavirske šole	
Dijaki: <ul style="list-style-type: none"> – postopno usvojijo branje in igranje iz dveh notnih sistemov hkrati; – se seznanjajo z izraznimi možnostmi klavirja; – razvijajo prstno tehniko. 	<ul style="list-style-type: none"> – Klavirske začetnice, F. Bayer, J. Kršič, E. Kvartič, Matz - Šaban idr. – Nikolajev, Šola za klavir – in J. Pucihar, Moj prijatelj klavir 1 – Dekleva, Po belih in črnih tipkah 1

	– J. Thompson, Klavirska šola.
--	--------------------------------

3.1.3 Skladbe 19., 20. in 21. stoletja	
Dijaki:	
<ul style="list-style-type: none"> – spoznavajo klavirsko literaturo teh obdobij, razpoloženske skladbe in elemente klavirske tehnike; – razvijajo občutek za fraziranje in oblikovanje tona. 	<ul style="list-style-type: none"> – Zbirka otroških klavirskih skladb Pogumno naprej (ur. Z. Bradač in S. Hrašovec) – Prvi koraki (ur. Z. Bradač in S. Hrašovec) – E. Kvartič, Skladbe 1, 2 – B. Bartók, Mikrokozmos – S. Majkapar, Miniature op. 33 – Slovenske klavirske skladbe za mladino 1 in 2 (ur. Z. Bradač in S. Hrašovec) – Slovenske klavirske skladbe za mladino (ur. E. Kvartič)

3.2.1 Tehnične in muzikalne prvine	
Dijaki:	
<ul style="list-style-type: none"> – teoretično in praktično obvladujejo lestvice z ustreznimi prstnimi redi. 	<ul style="list-style-type: none"> – Lestvice, durove čez dve oktavi vzporedno in protipostop, molove čez dve oktavi vzporedno – Akordi, durovi in molovi kvintakordi z obrati čez dve oktavi vzporedno, sočasno in razloženo (mala razložitev)

3.2.2 Etude	
Dijaki:	
<ul style="list-style-type: none"> – igrajo etude, ki so primerne njihovim sposobnostim in predznanju. 	<ul style="list-style-type: none"> – J. B Duvernoy, Etude op. 276 – H. Lemoine, Etude op. 37 – E. Pozzoli, 15 lahkkih etud – E. Kvartič, Etude 2 in 3

3.2.3 Barok in predklasika	
Dijaki:	
<ul style="list-style-type: none"> – spoznavajo značilnosti in slogovne posebnosti sloga. 	<ul style="list-style-type: none"> – Male skladbe mojstrov 17.–19. stoletja 1. in 2. zvezek (ur. Z. Bradač in S. Hrašovec)

3.2.4 Ciklične skladbe (sonatine, sonate, variacije idr.)	
Dijaki:	
<ul style="list-style-type: none"> – se seznanijo s cikličnimi glasbenimi deli; – razvijajo smisel za razumevanje in interpretacijo različnih glasbenih oblik; – spoznavajo slogovne in tehnične zakonitosti. 	<ul style="list-style-type: none"> – Lažje sonatine (Vanhal, Haslinger, Pleyel, Diabelli idr.) – D. Kuhlau, Sonatine in variacije

3.2.5 Skladbe 19., 20. in 21. stoletja	
Dijaki:	
<ul style="list-style-type: none"> – spoznavajo klavirsko literaturo in razpoloženske skladbe teh obdobij; – razvijajo občutek za fraziranje in 	<ul style="list-style-type: none"> – Slovenske klavirske skladbe za mladino 2 in 3 (ur. Z. Bradač in S. Hrašovec) – E. Kvartič, Skladbe 3, 4 in 5

oblikovanje tona.	<ul style="list-style-type: none"> – P. I. Čajkovski, Mladinski album op. 39 – R. Schumann, Mladinski album op. 68
-------------------	--

3.2.6 Spremljava pevcev in inštrumentalistov	
Dijaki:	
<ul style="list-style-type: none"> – praktično uporabijo pridobljeno znanje. 	<ul style="list-style-type: none"> – Lažje spremljave za glas in klavir – Lažje spremljave različnih inštrumentalistov

3.3.1 Tehnične in muzikalne prvine	
Dijaki:	
<ul style="list-style-type: none"> – teoretično in praktično obvladujejo lestvice z ustreznimi prstnimi redi. 	<ul style="list-style-type: none"> – Lestvice, durove in molove čez štiri oktave vzporedno in protipostop – Akordi, durovi in molovi kvintakordi čez dve oktavi vzporedno, sočasno in razloženo (mala razložitev)

3.3.2 Etude	
Dijaki:	
<ul style="list-style-type: none"> – igrajo etude, ki so primerne njihovim sposobnostim in predznanju. 	<ul style="list-style-type: none"> – C. Czerny, Etude op. 849 – H. Lemoine, Etude op. 37 – J. B. Duvernoy, Etude op. 276 – H. Berens, Etude op. 61 in 88 – E. Kvartič, Etude 3 in 4

3.3.3 Barok in predklasika	
Dijaki:	
<ul style="list-style-type: none"> – spoznavajo značilnosti in slogovne posebnosti skladb tega obdobja. 	<ul style="list-style-type: none"> – J. S. Bach, Notna knjižica za Anno Magdaleno Bach (izbor lažjih skladb) – Male skladbe mojstrov 17.–19. stoletja (ur. Z. Bradač in S. Hrašovec)

3.3.4 Ciklične skladbe (sonatine, sonate, variacije ipd.)	
Dijaki:	
<ul style="list-style-type: none"> – se seznanijo s cikličnimi glasbenimi deli; – razvijajo smisel za razumevanje in izvajanje različnih glasbenih oblik; – spoznavajo slogovne in tehnične zakonitosti. 	<ul style="list-style-type: none"> – M. Clementi, Sonatine – L. van Beethoven, Sonatine – Lažje sonatine in variacije (D. Kuhlau, J. B. Vanhal, A. Diabelli)

3.3.5 Skladbe 19., 20. in 21. stoletja	
Dijaki:	
<ul style="list-style-type: none"> – spoznavajo klavirsko literaturo, razpoloženske skladbe in prvine klavirske tehnike. 	<ul style="list-style-type: none"> – E. Kvartič, Skladbe 5, 6, 7 in 8 – Slovenske klavirske skladbe za mladino 3 in 4 (ur. Z. Bradač in S. Hrašovec) – R. Schumann, Album za mladino – Zbirki Pogumno naprej, Prvi koraki (ur. Z. Bradač in S. Hrašovec)

3.3.6 Spremljava pevcev in inštrumentalistov	
---	--

Dijaki:	
<ul style="list-style-type: none"> – praktično uporabljajo pridobljeno znanje; – postopno obvladujejo tudi zahtevnejšo literaturo. 	<ul style="list-style-type: none"> – Skladbe za glas in klavir – Skladbe za različne instrumente s klavirjem

3.4.1 Tehnične in muzikalne prvine	
Dijaki:	
<ul style="list-style-type: none"> – teoretično in praktično obvladujejo lestvice z ustreznimi prstnimi redi. 	<ul style="list-style-type: none"> – Lestvice, durove in molove čez štiri oktave vzporedno in v protipostopu – Akordi, durovi in molovi kvintakordi z obrati čez dve oktavi vzporedno (velika razložitev)

3.4.2 Etude	
Dijaki:	
<ul style="list-style-type: none"> – igrajo etude, ki so primerne njihovim sposobnostim in predznanju. 	<ul style="list-style-type: none"> – C. Czerny, Etude op. 821 in 849 – H. Berens, Etude op. 61 in 88 – H. Lemoine, Etude op. 37 – E. Kvartič, Etude 4 in 5

3.4.3 Barok	
Dijaki:	
<ul style="list-style-type: none"> – spoznavajo značilnosti in slogovne posebnosti tega obdobja. 	<ul style="list-style-type: none"> – Notna knjižica za Anno Magdaleno Bach (izbor lažjih skladb) – J. S. Bach, Mali preludiji (12 in 6)

3.4.4 Ciklične skladbe (sonatine, sonate, variacije ipd.)	
Dijaki:	
<ul style="list-style-type: none"> – se seznanijo s cikličnimi glasbenimi deli; – razvijajo smisel za razumevanje in interpretacijo različnih glasbenih oblik; – spoznavajo slogovne in tehnične zakonitosti. 	<ul style="list-style-type: none"> – M. Clementi, Sonatine – W. A. Mozart, Variacije – Sonate (lažje) skladateljev W. A. Mozarta in J. Haydna – L. van Beethoven, Sonatine, Sonati op. 49

3.4.5 Skladbe 19., 20. in 21. stoletja	
Dijaki:	
<ul style="list-style-type: none"> – spoznavajo klavirsko literaturo, razpoloženske skladbe in prvine klavirske tehnike; – razvijajo občutek za fraziranje in oblikovanje tona; – posamezne skladbe zaigrajo na pamet. 	<ul style="list-style-type: none"> – E. Kvartič, Skladbe 7, 8 in 9 – Slovenske klavirske skladbe za mladino 4 in 5 (ur. Z. Bradač in S. Hrašovec) – Zbirki Prvi uspehi, Mladi virtuoz (ur. Z. Bradač in S. Hrašovec) – Slovenske mladinske skladbe za mladino 3 in 4 (ur. E. Kvartič) – F. Mendelssohn, Pesmi brez besed – F. Schubert, Scherzo – B. Bartók, Mikrokozmos

3.4.6 Spremljava pevcev in instrumentalistov	
Dijaki:	
<ul style="list-style-type: none"> – praktično uporabljajo pridobljeno 	<ul style="list-style-type: none"> – Skladbe za glas in klavir

znanje; – posebno pozornost posvetijo spremljavi pevcev.	– Skladbe za različne inštrumente s klavirjem
--	---

Poleg navedenih za doseganje ciljev lahko uporabljamo tudi druge izbirne vsebine.

4 STANDARDI ZNANJA IN MINIMALNI STANDARDI ZNANJA

Standardi znanja so določeni z obvladovanjem posameznih sklopov predpisanih vsebin in izkazujejo pričakovano stopnjo obvladovanja inštrumenta in muziciranja, kar se izraža na področjih tehnike in obvladovanja inštrumenta, muzikalnosti in izraznosti, natančnosti in zanesljivosti, vzdržljivosti in koncentracije ter težavnosti izvajanega programa.

Minimalni standardi znanja so operacionalizirani cilji (količina in kakovost znanja, spretnosti in veščin), ki naj bi jih dijak dosegel in izkazal za pozitivno oceno (zadostno) in so tista kakovost in količina znanja, spretnosti in veščin, ki so nujni za nadaljnje učenje in razvoj pri določenem predmetu. So mejna kategorija obvladovanja inštrumenta, pri čemer so omejeni tehnika, razumevanje notnega besedila in muzikalno podajanje, izbor glasbenih vsebin pa je morda malo lažji, vendar je izvedba celotnega programa še sprejemljiva.

Minimalni standardi znanja so izraženi v izpitnih vsebinah po posameznih letnikih.

Dijak vsaj eno skladbo na letnem izpitu izvaja na pamet.

1. letnik:

- dve lestvici (durova in molova), izbor iz poglavja 3.1.1;
- dve akordni vaji;
- dve vaji etudnega značaja;
- dve poljubni skladbi različnih značajev.

2. letnik:

- dve lestvici (durova in molova), izbor iz poglavja 3.2.1;
- dve akordni vaji;
- etuda;
- polifona skladba;
- dve skladbi različnih značajev (ena slovenska).

3. letnik:

- dve lestvici (durova in molova), izbor iz poglavja 3.3.1;
- dve akordni vaji;

- etuda;
- skladba J. S. Bacha ali druga baročna skladba;
- dve skladbi različnih značajev ali ena skladba in en stavek sonatine;
- skladba a vista;
- spremljava pevca ali inštrumentalista.

4. letnik:

- etuda;
- skladba J. S. Bacha;
- sonatina v celoti;
- skladba 19., 20. ali 21. stoletja;
- slovenska skladba;
- spremljava pevca ali inštrumentalista.

5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Ker imajo dijaki različno predznanje, je treba delo prilagoditi sposobnostim in znanju posameznega dijaka. Pri pouku utrjujemo znanje, ki ga bo dijak potreboval pri petju.

Učitelj naj spodbuja dijake k obisku različnih koncertov, pri čemer se bodo dijaki seznanili z glasbeno literaturo in interpretativnimi dosežki priznanih umetnikov ter tako oblikovali svojo umetniško osebnost.

5.1 Preverjanje in ocenjevanje znanja

Pomembno je, da ločimo preverjanje in ocenjevanje. Rezultatov preverjanja ne uporabimo za ocenjevanje.

Preverjanje

Pri preverjanju znanja učitelj redno spremlja dijakov razvoj in napredek, preverja njegovo moč dojemanja, raven znanja in zmožnosti, pa tudi daje dijaku povratne informacije o njegovem napredovanju. Sprotno razčlenjevanje dijakovih dosežkov znanja in morebitnih pomanjkljivosti lahko ustvarja kar najbolj celovito in realno sliko o napredku in morebitnih zagatah posameznega dijaka; na tem temelju učinkoviteje pripravimo načrt nadaljnjega dela, dajemo jasnejše napotke za plodovitejšo vadbo oz. učenje.

Preverjati je treba redno in na različne načine, na področjih, kot so navedena.

Učitelj preverja znanje:

- pri vsaki individualni uri pouka,
- na internih in javnih nastopih.

K preverjanju lahko učitelj občasno povabi tudi druge učitelje istega ali sorodnega predmeta, kar bo okrepilo timsko delo, izmenjavo izkušenj in usklajevanje meril.

Ocenjevanje

Glede na naravo inštrumentalnega pouka dijakovo znanje ocenjujemo z izvedbo izbranih glasbenih vsebin pri pouku in na nastopih. Ocenjujemo tehnično obvladovanje inštrumenta, natančnost in zanesljivost izvedbe, prikaz muzikalnosti ter težavnost programa. Na letnem izpitu določi končno oceno izpitna komisija.

5.2 Medpredmetne povezave

Dopolnilni predmet klavir na pevskem oddelku se tesno povezuje z vsemi strokovnimi in teoretičnimi predmeti glasbenega, predvsem pa pevskega oddelka. Obstajajo tudi druge medpredmetne povezave, ki so bolj splošne narave, o čemer govorijo posebne mednarodne študije in raziskave.

6 MATERIALNI POGOJI

Pouk naj bo v svetlem, zvočno in akustično izoliranem prostoru. Inštrument naj bo uglašen in redno vzdrževan. Priporočljiv je metronom.

7 ZNANJA IZVAJALCEV

Izvajalec	Znanja s področja
Učitelj	Visokošolskega izobraževanja klavirja